

Jabłoń, dnia 11 września 2025r.

Mediacja w systemie prawnym – czemu służy?

Mediacja jest jedną z alternatywnych metod rozwiązywania sporów, której celem jest doprowadzenie do porozumienia między stronami w sposób mniej sformalizowany niż proces sądowy. Znajduje ona zastosowanie w postępowaniu cywilnym, karnym, gospodarczym, pracowniczym oraz rodzinnym. Ustawodawca, dostrzegając korzyści płynące z mediacji, uregulował ją w wielu aktach prawnych, m.in. w **Kodeksie postępowania cywilnego** (art. 183¹–183¹⁵ k.p.c.), **Kodeksie postępowania karnego** (art. 23a k.p.k.) oraz w ustawach szczególnych.

Głównym zadaniem mediacji jest umożliwienie stronom samodzielnego wypracowania rozwiązania sporu w atmosferze dialogu i wzajemnego poszanowania. W odróżnieniu od procesu sądowego, gdzie rozstrzygnięcie podejmuje sędzia, w mediacji to uczestnicy decydują o treści ugody.

Mediacja służy w szczególności:

1. **Polubownemu zakończeniu sporu** – poprzez zawarcie ugody, która po zatwierdzeniu przez sąd ma moc prawną wyroku.
2. **Ograniczeniu kosztów i czasu postępowania** – mediacja jest zazwyczaj szybsza i tańsza niż proces sądowy.
3. **Ochronie relacji między stronami** – ma to szczególne znaczenie w sprawach rodzinnych, sąsiedzkich czy gospodarczych, gdzie utrzymanie współpracy jest istotne.
4. **Ograniczeniu negatywnych skutków konfliktu** – umożliwia wyrażenie emocji, przedstawienie potrzeb i interesów, co sprzyja budowaniu trwałego porozumienia.
5. **Realizacji zasady sprawiedliwości naprawczej** – w prawie karnym mediacja pozwala sprawcy i pokrzywdzonemu na wspólne uzgodnienie sposobu naprawienia szkody.

Mediacja pełni kilka istotnych funkcji w systemie prawnym:

- **Procesową** – stanowi etap postępowania, który może zastąpić lub uzupełniać proces sądowy.
- **Społeczną** – promuje kulturę dialogu i odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

- **Prewencyjną** – zmniejsza ryzyko eskalacji konfliktów i ich powrotu w przyszłości.
- **Kompensacyjną** – umożliwia zadośćuczynienie krzywdom i zaspokojenie interesów stron w sposób bardziej elastyczny niż w sądzie.

Mediacja odciąża sądy, pozwalając na rozstrzygnięcie wielu sporów poza salą rozpraw. Dzięki temu przyspiesza bieg postępowań, obniża koszty wymiaru sprawiedliwości oraz sprzyja realizacji konstytucyjnej zasady prawa do sądu (art. 45 Konstytucji RP) – poprzez zapewnienie sprawnego i efektywnego rozpatrywania spraw.

Mediacja służy nie tylko rozwiązaniu sporu, ale również odbudowie relacji między stronami, ograniczeniu negatywnych skutków konfliktu oraz kształtowaniu odpowiedzialnej postawy wobec prawa i innych osób. Stanowi ona narzędzie nowoczesnego wymiaru sprawiedliwości, opartego na dialogu i kompromisie, a jej rozwój w polskim systemie prawnym świadczy o rosnącym znaczeniu polubownych metod rozwiązywania sporów.

Opracowała radca prawny

Magdalena Szychta